

Inatsisartunut ilaasortaq Jens Immanuelson, Siumut
MAANI

Upernaaq manna Uummannami nunaqarfiinilu qilalukkanik qernertanik pisassiissutit ilaneqarnissaannik Naalakkersuisut pilersaaruteqarnersut pillugu kiisalu piffissami 1. juli 2009-mit 30. juni 2010-mut qilalukkanut qaqortanut qernertanullu pisassiissutit nuna tamakkerlugu tamakkerlugit piniarneqarnissaannut Naalakkersuisut sunik pilersaaruteqarnersut pillugit apeqqutip nr. 95-p akineqarnera.

4. maj 2010
j. nr. 2010-95
Postboks 269
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 32 47 04
E-mail: apnn@gh.gl
www.nanoq.gl

Inatsisartut suleriaasianni § 36, imm. 1 malillugu Uummannap aqutsiveqarfiani qilalukkanik qernertanik pisassiissutit immikkut ilaneqarnissaat pillugu kiisalu nuna tamakkerlugu pisassiissutit tamakkiisumik atorneqarnissaat pillugu apeqquteqarputit. Apeqqutigineqartoq naalakkersuisoqarfinnut akineqartussanngorlugu ingerlatinneqarpoq.

1)Uummannami ukiunut 2009-2010-mut qilalukkanut qernertanut pisassiissutit nungunneqareerput. Piniartunut immikkut pisassiinissamik Naalakkersuisut pilersaaruteqarpat?

1-imut) Nalunaarutiginiuuvara, TAC-it pisassiissutillu aalajangersakkat ukioq pisassiiffiisoq naallugu naammanniartassasut pisuussutinik uumassusilinnik piujuartitsineq tunngavigalugu iluaquteqarsinnaaneq eqqarsaatigalugu. Tunngavilersuutit tulliuuttut tunngavigalugit suli isumaqarpunga, qilalukkanut qaqortanut qernertanullu pisassiissutit aalajangiussat aalajangiusimaneqassasut: Naalakkersuisut ulloq 13. august 2009-mi pisassiissutinut uumassusilinnik misissuisut kaammattuutaannut naleqquttumik ukiunut pingasunut pilersaarut akuersissutigaa. Ukiunut pingasunut pilersaaruteqarneq makkunuunatigut iluaqutaassaaq: 1) pisassiissutit piujuartitsinissamik tunngaveqanngitsut kingunerisaannik CITES-ip aamma EU-p ataaniittunut eqqussuinnermut annissuinnermullu killilersuutaasinnaasut annikillisinneqarnissaannut, 2) piniartut pisarineqartussat naatsorsuutigineqartunut piniarnerminnik naleqqussaannissaannut pisariaqassappallu allatut isertitassarsiorsinnaanissaannut, 3) pisortat aqutsineranni allaffissornikkut suliasat annikillisinneqarnissaannut, taamaallitullik pisuussutit aningaasartuutaavallaanngitsumik atorneqarsinnaaqullugit.

Nunap iluani pisassiissutinik aalajangerneq

Nuna tamakkerlugu pisassiissutinik aalajangersaasarneq periuseq tulliuuttoq naapertorlugu ingerlanneqartarpoq (sapaatip akunneri arfineq-pingasut). Nungusaataanngitsunik pisarineqartartunik, pisanik nalunaarsuineq aamma atuisut ilisimasaat tunngavigalugu ingerlatsivik pisassiissutissanut pilersaarutit siunnersuutigineqartup saqqummersinneqarnera siulleq suliarineqartarpoq. Taanna Namminersorlutik Oqartussani immikkoortortanut attuumassuteqartunut tusarniaassutigineqartarpoq. Tusarniaanermi akissuteqaatit ilanngussuunneqassapput inaarutaasumillu saqqummiussassaq suliarineqassalluni, akuersissutigineqassalluni

Aalisarnermullu, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisumit atsioneqarluni. Inaarutaasumik pisassiissutitut pilersaarut Naalakkersuisunut saqqummiunneqassaaq, akuersissutigineqareerunilu tusagassiuutitigut nalunaarut aamma Namminersorlutik Oqartussat nittartagaat aqutugalugit nalunaarutigineqassalluni. Nuna tamakkerlugu pisassiissutitut aalajangersaanissamut tunngavigineqartumut tunngavigineqarput isumaqatigiissutit pingasut tamarmik naleqqatigiissut aamma siunnersuineq/ilisimasat.

a) Nunani tamalaani isumaqatigiissutit

Kalaallit Nunaata nunani tamalaani isumaqatigiissutit akuersissutiginiikuuai soorlu Uumassusillit assigiinngiiaartuunissaat pillugu isumaqatigiissut (CBD) aamma Washington-imi isumaqatigiissut (CITES), pingortitap illersorneqarnissaa pillugu pisussaaffinnik, uumassusillit assigiinngiiaartuunerisa attatiinneqarnissaanik aamma pingortitami pisuussutit iluaquteqarnerup pijuartitsinissamik tunngaveqarnissaanik mianersortumillu tunngaveqarnissamut naapertuuttuunissaannik kinguneqartussat.

b) Uumassusilinnik misissuisut siunnersuisarnerat

Uumassusilinnut tunngatillugu siunnersuisuusarpoq Atlantikup Avannaani Miluumasut Imarmut pillugit Ataatsimiititaliarsuup (NAMMCO) ilisimatuussutsimut ataatsimiititaliarsuata qilalukkat qernertat qaortallu pillugit suleqatigiissitaata aamma JCNB-p ilisimatuussutsimut suleqatigiissitaata (SWG) akornanni ataatsimut suleqatigiissitaq (JWG). Pisassiissutit amerlassusiinut tunngavigineqartarput kalaa-llit/canadamiut qilalukkat qaortanut-qernertanullu ataatsimut ataatsimiititaliaannit siunnersuutit, *Joint Commission on Conservation and Management of Beluga and Narwhal (JCNB)*, taassuma maajimi 2009-mi ataatsimiinnerani siunnersuutai kingullit tiguneqarput.

c) Atuisut ilisimasaat

Ukiut tamaasa piniartut pisatik PINIARNEQ-mut kiisalu piniagassat pisassiisuserneqarnikut pineqartillugit immersuiffissat immikkut ittut atorlugit nalunaarutigisarpaat. Paasissutissat tamakku pisortat ingerlatsineranni I) uumassusilinnik misissuisut sumiiffinni siunnersuisarfiginngisaanni pisassiissutit aalajangersarneqarnerannut, II) kommunit akornanni pisassiissutit agguanneqarnerannut, III) pisassiissutillu aalajangersarneqarneranni, uumassusilinnik misissuisut kaammattuutaannut naapertuuttumut, piniartut inuussutissarsiortut eqqarsaatigalugit qulakkeerinninnissamut atorneqartarput. Piniartut ilisimasaat Piniarnermut Siunnersuisoqatigiit tusarniaaffiginerisigut aamma atorneqartarput. Taakku saniatigut JCNB-mut ataatsimiititaliarsuup ataatsimiinnerani KNAPK-mit aallartitat marluk peqataasarput.

Sumiiffinnut aqutsivigineqartunut pisassiissutit agguassisarneq

Nunap immikkoortortakkaartumik pisassiissutit agguassisarneq periuseq tulliuuttoq naapertorlugu ingerlanneqartarput (sapaatip akunneri sisamat). Nuna tamakkerlugu pisassiissutit Naalakkersuisunit akuersissutigineqarsimalerpata, ingerlatsivik nunap immikkoortortaanut pisassiissutit agguassinissamut siunnersuusiussaaq. Siunnersuut taanna sapaatip akunnerinik sisamangajannik piffissalerlugu tusarniaassutigineqassaaq ukunani KNAPK, TPAK aamma KANUKOKA, tamatumalu kingorna siunnersuut najukkami immikkoortortaqarfinnut tusarniaassutigineqassalluni. Immikkoortunit taakkunannga akissutit siunnersuummut oqaaseqaatit katersorneqasapput. Taamaattoqareerpat Pisassiisarnermut agguassisarartoqatigiit

naapissapput Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisumut inassuseqaasiorniarlutik. Inaarutaasumik pisassiissutit agguanneqarnissaata Naalakkersuisumit akuersissutigineqareernerata kingorna tusagassiorfinnut nalunaarut aamma Namminersorlutik Oqartussat nittartagaat aqquqigalugit nalunaarutigineqassalluni.

Aqutsiveqarfinnut pisassiissutinik agguaassisarnermut tunngavigineqartarput uumasooqatigiinnut naleqquttumik killiliisimaneq kiisalu piviusorsioortumik agguaassinissamut najoqqutassat. Agguaassinissamut najoqqutassani aallaavigineqartarput ukiuni 1993-imiit 2003-mut pisanik kisitsisitigut paasissutissat ukiumilu pisassiiviusumi tulliuuttumi pisassiissutinit pisinineqarsimasut. Tamakku saniatigut annikinnerusunik iluarsissuteqartoqartarpoq, isorliunerusut kommunillu angisuunik angallateqarfiunnginnerusut amerlasuunillu inuussutissarsiuqigalugu piniartortallit iluaqutissinniarlugit. Pisassiisarnermut agguaassisartoqatigiit tassaasut KNAPK, KANUKOKA, Aalisarnermut Piniarnermut Nunalerinermullu Aqutsisoqarfik aamma Aalisarnermut Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik tamakku saniatigut agguaassinermut iluarsissuteqarsinnaapput, taamaalilluni taanna ukiumi pineqartumi nuna tamakkerlugu pisassiissutit amerlassusiannut naleqqussarneqarsinnaaqullugu. Taamaalilluni agguaassisarnermut najoqqutassap nalilersooqinnissaanut periarfissaqarpoq, tamannalumi aammattaaq Avannaani angalaninni kingullermi nalunaarutiginiuuvara.

Aqutsiveqarfigisap immikkoortortaanut pisassiissutit agguanneqartarnerat periuseq tulliuuttoq naapertorlugu ingerlanneqartarpoq (sapaatip akunneri marluk). Piniarnermut Aalisarnermullu ataatsimiititaliap imaluunniit kommunalbestyrelsen aalajangersinnaavaa najukkami soqutigisaqatigiit tusarniareerlugit najukkami pisassiissutinik agguaassinissaq.

2) Piffissami 1. juli 2009-mit 30. juni 2010-mut nuna tamakkerlugu qilalukkanut qaqortanut qernertanullu pisassiissutit tunniunneqartut tamakkiisumik atorineqarnissaat

2-mut) Pisarineqartartut agguataarneqarnerat

Qilalukkanik qaqortanik qernertanillu ukioq pisassiiffiusoq piffissamut 1. juli-mit 30. junimut erseqqissarneqarpoq Qilalukkanik qaqortanik qernertanillu illersuineq piniarnerlu pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni. Kitaani qilalukkanik qernertanik pisarineqartartut katersorsimanerusarput Avannaani aasaanerani pisarineqartartunut (nuna tamakkerlugu pisassiissutinit 310-usunit 54%) Qimusseriarsuarmi Savissivimiit aamma Upernavimmiit juni-augustillu qaammataanni kiisalu Qaanaami Avannarlerni pisarineqartartut. Qilalukkat immap sikuata siaruarsimanagera malittarisarpaat, taamaasillunilu siku nalinginnaasumik pissuseqartillugu ukiukkut pisaqartoqartarluni Kitaata sinnerani (Ummannamiit – Kangaatsiamut) qaammataanni novemberimiit februarimut katersorsimanerusarlutik. Ukioq manna sikkorlunnera pissutaalluni qaammataanni makkunani Qeqertarsuup Tunuata eqqaani sulii qernertanik qilalugarniartoqarpoq. Ukioq pisassiiffiusoq massakut pisoqarneratut aasaanerani unissagaluarpat imaluunniit ukioq naallugu atuutissagaluarpat sumiiffimmi pisassiissutit agguataarnerisa aqunneqarnerat qilalukkanik qernertanik piniarfiusut taakku marluusut arlaanni piffissami piniarfionerpaaffimmi pisussaassaaq qilalukkanik qernertanik piniarneq aasakut ukiukkullu piniarnemut agguataarneqarnikummat.

1. maj 2010-mit piniakkanik nalunaaruteqarnermi paasinarsivoq qilalukkat qernertat 280-t pisarineqarsimasut. Taakkunanga Melvillep Kangerliumarnnganeersut qernertat 96-t pisassiissutinit 81-init pisarineqarsimapput. Qaanaaq inatsisitigut pisassiissutinit 85-iusunit 54-nik pisaqarsimanermik nalunaaruteqarpoq, Kitaanilu pisassiissutinit 144-nit 130-t pisarineqarsimallutik.

Kitaani qilalukkanik qaqortanik pisarineqartartut piffissap qanoq ilineranut annikinnerusumik agguataarsimapput, sulili Kangaatsiap avannaani sikusartumi oktober-januarimut ukiukkut piaartumik pisarineqartartunut katersorsimasarlutik (nuna tamakkerlugu pisassiissutinit 310-usunit 66%). Ukiukkut kingusissumi piniarneq pisarpoq Kitaata sinnerani (Kangaatsiap kujataani) qaammataanni februar-april-imiunerusoq. Qilalukkanut qaqortanut tunngatillugu, taakkuninnga piniarneq ukiortaaq sioqqutillaarlugu kingoqqutillaarlugulu pisarpoq, ukioq pisassiiffiusoq aasaanerani ingerlanneqassappat tulluarnerpaajussaaq piniarnerup nalaani allaffissornikkut kinguarsaaneq pinngitsoortinneqassappat.

1. maj 2010-mit pisanik nalunaarsuinermi takuneqarsinnaavoq qilalukkat qaqortat 213-t pisarineqarsimanerat. Taakkunanga inatsisitigut pisassiissutinit 20-usunit 15-t pisarineqarsimaneri Qaanaamiit nalunaarutigineqarpoq. Kitaata sinnerani pisassiissutinit 250-iusunit 198-t pisarineqarsimasutut nalunaarutigineqarpoq, taakkunani qilalukkat qaqortat 40-t nuna tamakkerlugu pisassiissutinit ilanngaatigineqarsimapput ukioq kingullermi pisassiissutaasut qaangerneqarsimammata. Qilalukkanik qernertanik piniarneq assigalugu ukioq manna sikkorlunnera pissutigalugu sumiiffinni taakkunani sulii qaqortanik qilalugarniartoqarpoq pisassiissutit sulii nungussimannngimmata.

Piniartut qilalukkanik qaqortanik qernertanillu illersuineq piniarnerlu pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 2, 12. februar 2004-meersumi § 20. imm. 1 naapertorlugu kingusinnerpaamik qaammatip taassuma naalernerani paasissutissat tamakku Piniarnermut, Aalisarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfimmut ingerlateqqittariaqarpaat. Taamaalilluni pisassiissutigineqartuniit 310-iusunit qulaani taaneqartunit 310-nik pisaqartoqarsimasinnaavoq.

Avannaani 2008-09-mi pisassiissutininik saniatigut agguaassineq

Naalackersuisuusimasut ukiumut pisassiiviusumut 2008-09-mut qilalukkanik qaqortanik qernertanillu ilaatigut Avannaata saniatigut pisassiinissartik aalajangiussimavaat, taamaaliornikkut pisassiissutit marloriaatinngortinneqarsimallutik. Tamannalumi qilalukkanik qaqortanik pisassiissutininik sippuerujussuarnermik kinguneqartarsimalluni.

Qilalukkanik qaqortanik qernertanillu illersuineq piniarnerlu pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 2, 12. februar 2004-imeersumi § 20, imm. 4 naapertorlugu ukiuni qaangiuttuni pisassiissutininik sinniisarnerit pineqartumi sumiiffimmi aqutsivigineqartup pisassiissutissaannit agguaassisoqareerpat ilanngaatigineqassapput. Pisassiissutininik agguaassisartut Avannaanut tunngatillugu qinerpaat, qilalukkanik qaqortanik qernertanillu pisarineqartartut ima pingaaruteqartigisut aamma taamatut annertussusilinnik ilanngaassinissaq pisortatigut pisortatiguunngitsumillu aningaasarsiornermi inissisimanermut 2009-10-mut ajoqutaassalluni. Ukiumi pisassiiffiusumi 2009-2010-mi Upernavimmi pisassiissutigineqartuniit qilalukkat qernertat 10-t qaqortallu 19-t amerlanerit pisarineqarsimapput. Taamaammat piujuartitsinissaq eqqarsaatigalugu saniatigut pisassiineq aaqqiissutissatut pitsaasutut Naalackersuisut isiginngilaat. Uummannaq ukioq manna pisassiiffiusumi qilalukkanik qaqortanik sulii pisassaqarpoq. Periarfissatut suliniutit allat nassuiarneqarneri takorusunneqarpata 36 pillugu apeqqut nr. 121 2009 takuneqarsinnaavoq.

Taamaasillutik paasissutissiissutit qulaani taaneqartut tunngavigalugit Naalackersuisunit pilersaarutigineqanngilaq biologinit siunnersuutigineqartup kipitinneqarnissaanik imaluunniit pisassiissutit agguarneqareersut allannngortissallugit.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Ane Hansen
Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoq